

territories, where party art was used, treatises concerning the verbal text of the Ukrainian segment of part art, scientific works of the well-known theorists of Western Europe, which we find in the historical intelligence of Ukrainian scholars, copies of which or mines about them in the documentation of fraternities or monasteries, references to which are found in the works of East Slavic theorists of the era of the Ukrainian Baroque. Consequently, all the works of art of the given time become relational sources of information for our study.

Novelty. Work on the discovery and systematization of available sources of executive information of the five historically related in the Baroque period of the state is held for the first time.

The practical significance this research is useful for musicologists who are engaged in the segment «Ukrainian Baroque music», as well as for performers: conductors, choirmaster and vocalists, musicians who seek to achieve authentic sound in the performance of works of the given period.

Key words: Ukrainian baroque music, part music, ancient musical treatises, sources of performance information.

Надійшла до редакції 15.11.2018 р.

УДК 78.03(477)

ІЗ КОГОРТИ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ ХХ СТОЛІТТЯ: МИКОЛА ЛЕОНТОВИЧ – АВТОР СВІТОВОГО МУЗИЧНОГО ШЕДЕВРУ

Костюк Лариса Кіндратівна – кандидат історичних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
Король Ольга Петрівна – здобувач вищої освіти II освітнього ступеня,
«Магістр» спеціальності 034«Культурологія»,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
doi.org/10.35619/ucpmk.vi28.105
larysa.kostiuk@gmail.com

Наведено огляд публікацій, у яких досліджується життя і творчість видатного українського композитора, хорового диригента, педагога Миколи Дмитровича Леонтовича. Підкреслено значення сучасних досліджень у переосмисленні музичної спадщини митця у контексті культуротворення ХХ ст. Розглянуто знакові сторінки життя композитора, пов'язані із українським культурно-національним відродженням та становленням авангардної культури. Запропоновано шляхи популяризації автора «Щедрика» та внесення цього твору до списку ЮНЕСКО.

Ключові слова: Микола Леонтович, культуротворення, музична спадщина, «Щедрик», культурно-національне відродження, авангардна культура.

Постановка проблеми. Тема творчості Миколи Дмитровича Леонтовича (1877–1921 рр.) та вписування її в контекст культуротворення ХХ ст. сьогодні є актуальною і важливою для вивчення. Попри те, що життя композитора обірвалося несподівано, його творча спадщина має окрему сторінку в історії та практиці музичного мистецтва. М. Леонтович – видатний музичний діяч, один із засновників національної композиторської школи – аранжував народну щедрівку «Щедрик», яка нині звучить в усіх країнах світу, створив знакові твори «Дударик», «Ой пряду...», «Козака несуть», «Гра в зайчика». Він був невтомним пропагандистом українських фольклорно-етнографічних традицій, народної пісенної культури, популяризував гуманістичну спрямованість музично-педагогічних студій. Про його творчу спадщину, яка з кожним роком поповнюється новими творами (зокрема, нещодавно стали відкритими для широкого загалу понад 200 творів сакрального звучання, заборонені радянською владою), можна говорити годинами. Ось чому вільний доступ до творчості та сторінок життя М. Леонтовича нині створює наукову ситуацію переосмислення його музичного мислення та унікальності його музичних робіт. Сучасні дослідники називають твори композитора «містичним тотемом» та намагаються збагнути загадкові факти його життя. Без сумніву, ціннісне повернення до вітчизняного музичного лона постаті видатного композитора, хорового диригента, педагога, пропагандиста української культури та усвідомлення його ролі в культуротворенні ХХ ст. є на часі.

Останні дослідження та публікації. У сучасних умовах розвитку гуманітаристики питання життя і творчості М. Леонтовича усе частіше стає об'єктом наукових досліджень. Нагадаємо, що одна з перших узагальнених праць про композитора вийшла друком 1941 р. у харківському видавництві «Мистецтво», в якій автор В. Дяченко зібрав доступний фактологічний матеріал про життя М. Леонтовича, хоча, чимало заборонених тем, які стосувалися постаті митця, в силу історичних обставин радянської доби ним не піднімалися [1]. В умовах існування ідеологічної тенденційності в минулому столітті усе ж виходить чотири перевидання цієї роботи, останнє з яких здійснене 1985 р. у

київському видавництві «Музична Україна» [2]. Окремо доцільно звернути увагу на видання листів, спогадів і документальних матеріалів про композитора та його твори. У 1983 р. видані ноти М. Леонтовича «Женчичок-бренчичок: обробки українських народних пісень» [12], а 1985 р. «Вибрані хорові твори» [13] та ін. Тоді ж світ української музичної культури побачив унікальну книгу «Леонтович Микола. Спогади. Листи. Матеріали» [11].

У новітню добу України (1994 р.) історіографія питання поповнилася роботою Н. Королук «Корифеї української хорової культури ХХ століття» [10], в якій переважає фактологія про життя і творчість її представників. Монографічні дослідження В. Іванова і Л. Іванової «Леонтович – збирач народних пісень» [5] та Л. Іванової «Музично-педагогічна спадщина Миколи Леонтовича» [6], що вийшли друком у 2007 р., спрямовані на переосмислення його творчості. Загалом, предметом дослідження у цих роботах є аналіз творчості М. Леонтовича як композитора, хорового диригента та розкриття особливостей його педагогічної діяльності у музичних закладах.

Значний матеріал про спадщину М. Леонтовича викладений у багатотомній «Історії української культури» (Т. 5. Кн. 2) [8] та низці конкретно-історичних розвідок, де висвітлюється творчість композитора: Л. Семенко «Їх поєднала пісня Леонтовича: Нариси з історії музичного життя в Україні 1910–1930-х рр.» [15], Л. Корній «Українська музична культура» [8], І. Околович «Внесок Миколи Леонтовича в музичну культуру України» [14] та ін. Також варто звернути увагу на роботу А. Ф. Завальнюка «Микола Леонтович: листи, документи, духовні твори. До 130-річчя від дня народження» [4], яка стала документальним свідченням геніальності і неординарності мислення композитора, диригента і педагога.

У попередні десятиліття з'явилися нові теми для аналізу творчості митця й обговорення їх науковою спільнотою. Це, зокрема, питання актуальності художньої спадщини М. Леонтовича, проблема творчого універсалізму, енергоінформаційної сили його духовних творів, модерністського світогляду композитора тощо. Такі різнопланові аспекти дослідження постаті М. Леонтовича повною мірою не охоплюють культурологічну складову інтерпретації спадщини митця та його значення в українському культуротворенні ХХ ст. Тому заявлена тема є актуальною, не достатньо дослідженою і потребує подальшого аналізу і вивчення.

Метою дослідження є виявлення знакових сторінок творчості М. Леонтовича і їх ролі у культуротворенні ХХ ст. та визначення шляхів популяризації його імені в українській та світовій культурі.

Виклад основного матеріалу. Творчість будь-якого діяча культури пов'язана з тим історичним гумусом, в якому приходилося жити. Початки діяльності М. Леонтовича пов'язані з особливим періодом в українській культурі кінця ХІХ ст., коли процес національного відродження, не зважаючи на різні перешкоди, поширювався як на наддніпрянських, так і на західноукраїнських землях і позначився на різних галузях культури. Паралелізм культурно-історичних процесів у сфері національного відродження засвідчує внутрішню єдність українців, їх прагнення здобути державну самостійність. Провідні діячі культури гуртували спільноту навколо ідей розвитку освіти, традицій, мови, фольклору та інших культурно-національних символів українства. Серед провідників українського духу варто назвати не лише Т. Шевченка, І. Франка чи Лесю Українку, а й плеяду діячів художньої культури (композиторів, живописців).

Із цієї когорти вирізняється М. Леонтович, життя і діяльність якого співвідносилася з усіма тенденціями, характерними для вітчизняної культури даного періоду. Саме у той час відбулося становлення й розвиток національної музичної школи, хорової, вокально-симфонічної, камерно-вокальної, інструментальної музики. На теренах української землі сформувалися такі явища, як опера, музична комедія, лірична пісня і музично-драматичний театр. Започатковано музичну освіту й музичну критику, в науковому плані досліджувалися питання музикознавства та фольклористики. Своєрідної еволюції зазнала народна пісенна творчість, на якій базували свої творчі засади українські композитори. Разом з обробкою народних пісень створюються хорові духовні (церковні) твори. Українське музичне життя в мистецькій царині набувало ознак явища високого професійного рівня. Творчість українських митців та їх здобутки уможлилювали включення музичних сил і засобів для розвитку українського культуротворення.

І саме на засадах такої багатой на новації музичної культури витворився феномен композитора і педагога М. Леонтовича. Адже його своєрідний талант зростав у гущі народних мас. На його становлення як композитора вплинули захоплення батьків українськими піснями й народними музичними інструментами, до яких вони зверталися повсякчас. Завдячуючи своїй родині і семінарському вчителю з музики Ю. Богданову, іншим наставникам він зумів у своїй творчості піднести музичну народну складову до вершин професійності. Як в українському живописі, так і в

музичній сфері таємниці народної культури вдалося розкрити не багатьом. І лише ті митці, які зуміли створити внутрішній діалог свого творчого «Я» з народною традицією, досягли вершин світового рівня.

М. Леонтовичу пощастило творити у рамках такого діалогу. Яскравим прикладом цього є процес обробки народної щедрівки «Щедрик», над варіантами якого композитор працював у 1901-1902 рр., 1906-1908 рр., 1914 р., 1916 р. і 1919 р., аж допоки не досягнув бажаного. Діалог композитора із народною традицією і народною піснею переконливо звучить і в хорових творах.

Звернення до взірців народної культури, глибин фольклористики та народної пісні – одна з особливостей авангардного руху в Україні і джерело творчості багатьох митців. Так трапилося, що становлення авангарду і вибух визвольних змагань українського народу співпадає з розквітом творчості М. Леонтовича.

У ході Першої світової війни та революційних подій українство плекало надію на перемогу і створення самостійної держави. Композитор відгукується на визвольні змагання українського народу та підтримує їх своєю працею. Ось чому більшість його музичних здобутків створюється у духовному лоні революційних подій того часу. Ще навчаючись у Кам'янець-Подільській духовній семінарії та працюючи вчителем у сільській місцевості, М. Леонтович починає займатися обробкою народних пісень, керує хором, створює шкільний оркестр. Це й не дивно. Новий авангардний світ культури був одержимий осмисленням народного світогляду, що знайшов утілення в українському фольклорі, народному мистецтві, пісні.

Продовжуючи вчительську працю у Вінниці чи на Донбасі, навчаючись у Петербурзькій Придворній капелі чи відвідуючи заняття з композиції у Б. Яворського – він завжди і скрізь експериментує, створює хори, оркестри, музичні класи і прагне скоріше здійснити усе задумане. У революційному Києві, як і раніше, М. Леонтович поспішає віддатися творчій праці, створює безліч оригінальних композицій, пише й аранжує музичні твори, викладає. Його київський період життя можна також охарактеризувати як час невтомної праці з популяризації української духовної культури і музичного мистецтва. Пізніше, у Тульчині композитор працює над створенням своєї першої опери «На Русалчин Великдень», яку через трагічну смерть не вдалося закінчити. Свого часу хорові мініатюри до неї дуже любили діти, з якими працював композитор. Нагадаємо, що закінчив оперу композитор М. Скорик і в день 100-літнього ювілею М. Леонтовича (13 листопада 1977 р.) вона звучала у Київському Академічному (нині Національному) театрі опери та балету ім. Т. Г. Шевченка за музичною редакцією М. Скорика. Під час презентації опери мелодика веснянок, русальних і купальських пісень підтвердила оригінальність і неперевершеність творчої спадщини Миколи Леонтовича.

Варто наголосити, що М. Леонтович є композитором, твори якого записані до золотого фонду української культури. Без його численних хорових обробок українських народних пісень неможливо уявити українське музично-хорове мистецтво минулого століття. У своїх обробках він віртуозно використовував фактурно-темброві нюанси, засоби поліфонії і гармонії, при цьому композитор зберігав інтонаційну чистоту першоджерел, залишаючи мелодію народної пісні незайманою. Серед цих творів варто назвати найвідоміші для широкого загалу «Дударик», «Ой з-за гори кам'яної», «Праля», «За городом качки пливуть», «Чорнушко душко», «Мала мати одну дочку», «Козака несуть» та ін. У них йому вдавалося віднайти найвлучніші засоби музичної виразності, щоб лаконічно і переконливо передати соціальний зміст тексту пісень (драматизм жіночої долі, щемливі миті кохання тощо). В хоровій обробці народної пісні М. Леонтович досягнув найвищих вершин і присвятив цьому майже усе життя. Адже хорова обробка українських пісень є наскрізною темою його творчої спадщини.

У доробку композитора є також чотири високохудожні акапельні хорові поеми: «Льодолом», «Літні тони», «Легенда», «Моя пісня», які всебічно презентують високий професіоналізм композитора і популяризатора українського мелосу. Створення цих художніх зразків співпадає з тим періодом творчості М. Леонтовича (1915-1921 рр.), коли він мав свої першокласні професійні хорові колективи. Тому композитор у цих творах зумів створити розвинені форми як у ділянці хорової музики, так і вокально-інструментальному вираженні, презентуючи свій авторський стиль. Митець, збагачуючи українську музику новими методами музичного фольклору, у своїй композиторській лабораторії проявив майстерність поліфоніста, прекрасного інтерпретатора поетичного змісту творів, зумів поєднати національні і загальнолюдські цінності. Саме ці творчі якості композитора увійшли складовими в українське культуротворення ХХ ст.

До окремої сторінки спадщини М. Леонтовича належать його твори, написані на церковну тематику. Роботи композитора «Світе тихий», серія «Херувимських», релігійні колядки тощо презентують найкращі взірці української хорової класики. Новаторство і неповторний композиторський стиль простежується і в таких духовних творах, як «Молебен благодарственный господу Богу», «Літургія Святого Іоанна Златоуста», багатьох церковних кантах і псалмах, які

вражають безпосередністю, щирістю і, водночас, вишуканістю. Ця частина творчого спадку композитора відкрилася для українців лише в часи державної незалежності.

Зрозуміло, що радянська доба, базуючись на основах атеїстичного світогляду, замовчувала сакральні композиції автора, які мають неабиякий вплив на людські почуття. Сьогодні про це пише дослідник В. Іванов. Аналізуючи духовні твори композитора, він приходить до неймовірного висновку, що вони є енергоінформаційною силою музичного мистецтва [7].

Не можливо оминати той факт, що сьогодні про М. Леонтовича пишуть романи. Так, нещодавно українська письменниця І. Роздобудько створила унікальну книгу про автора «Щедрика» під назвою «Прилетіла ластівочка» (2018 р.). Працюючи над сюжетом, аналізуючи факти з життя М. Леонтовича, письменниця з висоти постмодерного нарративу висловила слушну думку про захисну функцію робіт композитора: «Його твори – містичний тотем» [3]. Сьогодні, через століття після першого офіційного звучання «Щедрика», усвідомлено розумієш велич творчості композитора навіть крізь призму лише одного твору. Адже ще з часів УНР «Щедрик» М. Леонтовича презентує українську культуру на світовій арені.

Нагадаємо, що саме тоді, у січні 1919 р., з ініціативи С. Петлюри постала Українська республіканська капела, яка під керівництвом К. Стеценка і О. Кошиці гастролювала в 17 країнах і провела понад 200 концертів, обов'язковим атрибутом яких був «Щедрик». Уперше за кордоном ще за життя композитора цей твір пролунав 11 травня 1919 р. у Національному театрі Праги. А 5 жовтня 1921 р., коли М. Леонтович уже відійшов у світ Вічності, у концертній залі Карнегі Холлу Нью-Йорка американці познайомилися із «Щедриком». Мелодія пісні настільки сподобалася слухачам, що емігрант з України П. Вільговський написав її англомовну версію. Упродовж ХХ ст. «Щедрик» прозвучав у виконанні 2000 колективів на усіх континентах світу [7]. Безліч світових музикантів створили власну обробку «Щедрика», його мелодія присутня у багатьох фільмах світового визнання, мультсеріалах. Народна пісня в обробці М. Леонтовича часто виконується музичними колективами української діаспори в Аргентині, Канаді, США, Австралії, країнах Європи. Музичний світ визнав «Щедрика» піснею ХХ ст. Парадоксально, містично, неймовірно, але сьогодні майже ніхто у світі уже не називає композитора та країну, в якій був створений «Щедрик».

Що ж робити у такій ситуації? Українська наукова спільнота має повернути ім'я автора оригінального музичного шедевра у комунікативний простір художньої культури світу. Для цього потрібна не лише воля, а й інтелектуальна праця в популярних музичних журналах, інформаційна візія у світових засобах масової інформації, використання системи Інтернет і кіно для популяризації творчості М. Леонтовича. Для цього є слушна нагода – у 2021 р. минає 100 років від дня трагічної загибелі композитора. У цьому контексті, думається, що варто включити його «Щедрик» до списку спадщини ЮНЕСКО як музичного твору, що об'єднує усі континенти. Доцільно згадати, що ЮНЕСКО вже оголошувала 1977 р. роком М. Леонтовича. Або ж зробити те, що у 1919 р. зробив С. Петлюра – музичний прорив української пісенної творчості на кращих концертних сценах: подбати про те, аби світ знав, хто автор і звідки походить та мелодія, що возвеличує людські почуття.

Висновки. У сучасних умовах творча спадщина композитора М. Леонтовича має величезне значення для формування української національної музичної мови і розвитку вітчизняної культури. Його творчий шлях і щоденна праця є взірцем для багатьох українців, які плекають дух незалежності. В історичних умовах українського культурно-національного відродження та революційних подій перших десятиліть ХХ ст. композитор у своєму творчому діалозі звернувся до глибин народної пісенної культури і створив неймовірне – народну пісню підняв до професійного рівня. В умовах формування української авангардної культури завдяки оригінальним засобам виразності М. Леонтович писав твори, схожі на своєрідний музичний «етнографічний пейзаж», який, як не дивно, у системі «звук-колір» притаманний також раннім роботам живописців М. Бойчука, Д. Бурлюка, К. Малевича. Мелодія народних пісень у його обробці залишилася чистою і незайманою, як першоформи в образотворчому мистецтві. Ось чому твори композитора були близькими та зрозумілими широкому загалу і увійшли у культурний простір України ХХ ст. окремою сторінкою історії. Творець прекрасних зразків української пісенності, хорових та сакральних творів, автор «Щедрика» М. Леонтович повертається в українське культуротворення як містичний тотем з енергоінформаційною силою музичного осмислення. Українство має подбати, аби світ знав ім'я композитора, твір якого ось уже понад 100 років звучить поза межами його батьківщини.

Список використаної літератури

1. Дяченко В. П. М. Д. Леонтович : малюнки з життя. Харків : Мистецтво, 1941. 139 с.
2. Дяченко В. А. Микола Дмитрович Леонтович. 4-те вид. Київ : Муз. Україна, 1985. 134 с.
3. Голіздра І. Його твори – містичний тотем: *Ірена Роздобудько про автора «Щедрика» Миколу Леонтовича.* Електронний ресурс. Режим доступу Life.pravda.com.ua/culture/2018/06/9.

4. Завальнюк А. Ф. Микола Леонтович: листи, документи, духовні твори. До 130-річчя від дня народження / Вид. друге, доопрац. і доп. Вінниця : Нова книга, 2007. 272 с.
5. Іванов В. Ф., Іванова Л. О. Леонтович – збирач народних пісень. Миколаїв-Вінниця : Розвиток, 2007. 144 с.
6. Іванова Л. О. Музично-педагогічна спадщина Миколи Леонтовича. Миколаїв-Вінниця : Розвиток, 2007. 144 с.
7. Іванов В. Духовні твори Миколи Леонтовича як енергоінформаційна сила музичного мистецтва. *Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільськ. держ. ун-ту*, 2007. С. 60–62.
8. Історія української культури : в 5 т. Т. 5. Кн. 2. *Українська культура ХХ – початку ХХІ століть*. Київ : Наук. думка, 2011. 1032 с.
9. Корній Л. П. Українська музична культура : погляд крізь віки. Київ : Муз. Україна, 2014. 592 с.
10. Корольок Н. І. Корифеї української хорової культури ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 1994. 288 с.
11. Леонтович Микола. Спогади. Листи. Матеріали. Упорядк., приміт. та комент. В. Ф. Іванова. Київ : Муз. Україна, 1982. 240 с.
12. Леонтович Микола Дмитрович. Женчикок-бренчикок : обробки українських народних пісень. Під ред. Н. В. Петішкіної. Київ : Муз. Україна, 1983. 42 с.
13. Леонтович Микола Дмитрович. Вибрані хорові твори [Ноти]. Під ред. А. Г. Любченко. Київ : Муз. Україна, 1985. 94 с.
14. Околович І. Внесок Миколи Леонтовича в музичну культуру України. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2016. Вип. 16. С. 146–152.
15. Семенко Л. Їх поєднала пісня Леонтовича : *Нариси з історії музичного життя в Україні 1910–1930-х років*. Вінниця : ПП «Едельвейс», 2007. 272 с.

References

1. Diachenko V. P. M. D. Leontovych : maliunky z zhyttia. Kharkiv : Mystetstvo, 1941. 139 s.
2. Diachenko V. A. Mykola Dmytrovych Leontovych. 4-te vyd. Kyiv : Muz. Ukraina, 1985. 134 s.
3. Holizdra I. Yoho tvory – mistychnyi totem: *Irena Rozdobudko pro avtora «Shchedryka» Mykoly Leontovycha*. Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu Life.pravda.com.ua/culture/2018/06/9.
4. Zavalniuk A. F. Mykola Leontovych: lysty, dokumenty, dukhovni tvory. Do 130-richnytsi vid dnia narodzhennia / Vyd. druhe, dooprats. i dop. Vinnytsia : Nova knyha, 2007. 272 s.
5. Ivanov V. F., Ivanova L. O. Leontovych – zbyrach narodnykh pisen. Mykolaiv-Vinnytsia : Rozvytok, 2007. 144 s.
6. Ivanova L. O. Muzychno-pedahohichna spadshchyna Mykoly Leontovycha. Mykolaiv-Vinnytsia : Rozvytok, 2007. 144 s.
7. Ivanov V. Dukhovni tvory Mykoly Leontovycha yak enerhoinformatsiina syla muzychnoho mystetstva. *Zb. nauk. pr. Kamianets-Podilsk. derzh. un-tu*, 2007. S. 60–62.
8. Istoriiia ukrainskoi kultury : v 5 t. T. 5. Kн. 2. *Ukrainska kultura KhKh – pochatku KhKhI stolit*. Kyiv : Nauk. dumka, 2011. 1032 s.
9. Kornii L. P. Ukrainska muzychna kultura : pohliad kriz viky. Kyiv : Muz. Ukraina, 2014. 592 s.
10. Koroliuk N. I. Koryfei ukrainskoi khorovoi kultury XX stolittia. Kyiv : Muz. Ukraina, 1994. 288 s.
11. Leontovych Mykola. Spohady. Lysty. Materialy. Uporiadk., prymit. ta koment. V. F. Ivanova. Kyiv : Muz. Ukraina, 1982. 240 s.
12. Leontovych Mykola Dmytrovych. Zhenchychok-brenchychok : obrobky ukrainskykh narodnykh pisen. Pid red. N. V. Petishkinoi. Kyiv : Muz. Ukraina, 1983. 42 s.
13. Leontovych Mykola Dmytrovych. Vybrani khorovi tvory [Noty]. Pid red. A. H. Liubchenko. Kyiv : Muz. Ukraina, 1985. 94 s.
14. Okolovych I. Vnesok Mykoly Leontovycha v muzychnu kulturu Ukrainy. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych, 2016. Vyp. 16. S. 146–152.
15. Semenko L. Yikh poiednala pisnia Leontovycha : *Narysy z istorii muzychnoho zhyttia v Ukraini 1910–1930-kh rokiv*. Vinnytsia : PP «Edelweis», 2007. 272 s.

ІЗ КОГОРТЫ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ УКРАИНСКОГО КУЛЬТУРОТВОРЧЕСТВА ХХ ВЕКА: НИКОЛАЙ ЛЕОНТОВИЧ – АВТОР МУЗЫКАЛЬНОГО ШЕДЕВРА

Костюк Лариса Кондратьевна – кандидат исторических наук, доцент,
Ривненский государственный гуманитарный университет, г. Ривне;

Король Ольга Петровна – соискатель высшего образования II образовательного уровня,
«Магистр» специальности 034«Культурология»,
Ривненский государственный гуманитарный университет, г. Ривне

Представлен обзор публикаций, в которых исследуется жизнь и творчество известного украинского композитора, хорового дирижера, педагога Николая Дмитриевича Леонтовича (1877–1921 гг.). Подчеркивается значение современных исследований в переосмыслении его музыкального наследия в контексте культуротворчества ХХ ст. Рассмотрены наиболее значимые страницы жизни композитора и их связь с украинским культурно-национальным возрождением и становлением авангардной культуры. Предложены пути популяризации автора «Щедрика» и внесения этого произведения в список ЮНЕСКО.

Ключевые слова: Николай Леонтович, культуротворчество, музыкальнонаследие, «Щедрик», культурно-национальное возрождение, авангардания культура.

FROM THE REPRESENTATIVES OF UKRAINIAN CULTURE DEVELOPMENT OF THE XXth CENTURY: MYKOLA LEONTOVYCH AS THE AUTHOR OF WORLD MUSICAL MASTERPIECE

Kostiuk Larisa – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
Rivne State University for the Humanities, Rivne;

Korol Olha – the 5th course higher education student, Master's Degree student
in specialty of Culture studies. Rivne State University of Humanities, Rivne

The study has presented review contributions where Mykola Leontovych's life and creative work have been researched. The researcher has pointed out that he was Ukrainian outstanding composer, choir conductor, and pedagogue. The importance of modern research of artist's musical heritage has been highlighted in the context of culture development of the 20th century. Significant pages of composer's lifetime have been studied. These ones have been connected with Ukrainian cultural and national renaissance and avan-garde culture establishment. The author has presented the approaches how to disseminate Shchedryk's (Carol of the bells) author and include this composition to UNESCO list.

Key words: Mykola Leontovych, culture development, musical heritage, Shchedryk (carol of the bells), cultural and national renaissance, avant-garde culture.

UDC 78.03(477)

FROM THE REPRESENTATIVES OF UKRAINIAN CULTURE DEVELOPMENT OF THE XXth CENTURY: MYKOLA LEONTOVYCH AS THE AUTHOR OF WORLD MUSICAL MASTERPIECE

Kostiuk Larisa – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
Rivne State University for the Humanities, Rivne;

Korol Olha – the 5th course higher education student, Master's Degree student
in specialty of Culture studies. Rivne State University of Humanities, Rivne

The aim is to reveal significant pages in Mykola Leontovych's creative work and its importance in culture studies of the XX th century; to define the approaches to disseminate his name in Ukrainian and world culture.

Research methodology. It has been used research methods within system, cultural, specific history analysis and synthesis.

Results. Under modern conditions Mykola Leontovych's (1877–1921) composer heritage has obtained great significance in Ukrainian national musical language development and Ukrainian culture development. Under historical conditions of Ukrainian cultural and national renaissance, revolution events of the first decades in the XX th century and in his creative dialogue the composer applied to folk's deep song culture and developed something incredible rising folk song to the professional level. Under the conditions of Ukrainian avan-garde culture development due to the original means of expressiveness Mykola Leontovych created compositions similar to the unique musical ethnographic museum. In a system of color and sound that one was also a characteristic of Mykhailo Boichuk's, Dmytro Burluk's, Kazymyr Malevych's early creative works. Folk songs melody in his processing has stayed clear and virgin as art's first forms. Mykola Leontovych, the author of Shchedryk (Carol of the bells), beautiful samples of Ukrainian melodiousness, choir and sacred compositions, returns to Ukrainian culture development as a mysterious totem with energetic and informational power of musical comprehension.

Novelty. The author has emphasized the importance of modern research in reinterpretation of Mykola Leontovych's musical heritage in the context of culture development of the XXth century. Significant pages of composer's lifetime have been included to Ukrainian cultural and national renaissance and avan-garde culture.

The practical significance. The study has given the approaches of returning Shchedryk's (Carol of the bells) authorship to the world art culture communicative space and its including to UNESCO list as Mykola Leontovych's musical composition which unites all continents.

Key words: Mykola Leontovych, culture development, musical heritage, Shchedryk (carol of the bells), cultural and national renaissance, avant-garde culture.

Надійшла до редакції 5.10.2018 р.

УДК 7

ДИТЯЧА ХУДОЖНЯ ТВОРЧІСТЬ У СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВИМІРАХ

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології і музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

orcid.org/00-01-6362-9517

doi.org/10.35619/ucpmk.vi28.106

sergiy_vsv@ukr.net